

PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE EVROPSKE UNIJE I BOSNE I HERCEGOVINE:

Između bosanskohercegovačke politike i evropskih integracija Bosne i Hercegovine

Harun Išerić

INICIJATIVA ZA MONITORING
EVROPSKIH INTEGRACIJA BIH

www.eu-monitoring.ba

Sarajevo, februar, 2019.

ISSN: 2303-6079

Sadržaj

SAŽETAK	3
UVOD	5
SPISAK SKRAĆENICA	7
1. ŠTA JE I ČEMU SLUŽI PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE?	8
2. ISKUSTVO REGIONA: ZAJEDNIČKI PARLAMENTARNI ODBOR I PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE	10
2.1. <i>Zajednički parlamentarni odbor Republike Hrvatske i Evropske unije</i>	10
2.2. <i>Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Srbije i Evropske unije</i>	13
2.3. <i>Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Crne Gore i Evropske unije</i>	13
2.4. <i>Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Kosovo i Evropske unije</i>	13
2.5. <i>Zajednički parlamentarni odbor Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije i Evropske unije</i>	14
2.6. <i>Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Albanije i Evropske unije</i>	14
3. PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE	15
4. TRI GODINE POKUŠAJA USPOSTAVLJANJA PARLAMENTARNOG ODBORA ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE	16
4.1. <i>Prvi pokušaj</i>	16
4.2. <i>Drugi pokušaj</i>	18
4.3. <i>Treći pokušaj</i>	19
4.4. <i>Četvrti pokušaj</i>	21
4.5. <i>Reakcija Evropske unije</i>	22
ZAKLJUČAK	26
LITERATURA	28
O AUTORU	30
O INICIJATIVI	31

Edicija *Human Rights Papers* Sarajevskog otvorenog centra

Broj publikacije: 42

Naslov: Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Bosne i Hercegovine: Između bosanskohercegovačke politike i evropskih integracija Bosne i Hercegovine

Autor: Harun Išerić

Urednik: Rasim Ibrahimagić

Lektura: Klaudija Mlakić Vuković

Prelom/dizajn: Dina Vilić

Izdavač: Sarajevski otvoreni centar (www.soc.ba) u ime Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH (www.eu-monitoring.ba)

Za izdavača: Emina Bošnjak

© Sarajevski otvoreni centar

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije cijele publikacije ili njezinih dijelova je poželjno, uz prethodno pismeno informisanje izdavača na e-mail: office@soc.ba.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost njenih autora_ica.

SAŽETAK

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje je zajedničko tijelo Evropske unije i države potpisnice Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Osniva se radi parlamentarnog nadzora nad primjenom Sporazuma i političkog dijaloga dvaju parlamenata. Iskustvo Republike Hrvatske svjedoči da, iako Parlamentarni odbor ne donosi obavezujuće preporuke, njegovo djelovanje je od izuzetne koristi za državu kandidatkinju u procesu pregovaranja za članstvo u Evropsku uniju. Tako je Parlamentarni odbor dva puta projicirao godinu u kojoj će biti okončani hrvatski pregovori za članstvo u Evropsku uniju, koje je potom prihvatio izvjestitelj Evropskog parlamenta za Hrvatsku, odnosno druge unijske institucije. Pored toga, Parlamentarni odbor je omogućavao direktan kontakt hrvatskih i evropskih parlamentaraca_ki, zahvaljujući kojem su hrvatski_e parlamentarci_ke mogli_e lobirati za hrvatske interese, ali i ideje koje bi mogle dobiti podršku u Evropskom parlamentu.

Već četiri mjeseca poslije stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Bosne i Hercegovine i Evropskih zajednica i država članica konstituiran je Parlamentarni odbor. Međutim, konstituirajuća sjednica je bila prekinuta jer su se pojedini_e članovi_ice delegacije Parlamentarne skupštine u Parlamentarnom odboru usprotivili_e Nacrtu poslovnika i to u dijelu u kojem se propisuje da Parlamentarni odbor donosi preporuke većinom glasova prisutnih članova_ica delegacije Evropskog parlamenta i delegacije Parlamentarne skupštine. Oni_e su insistirali_e da delegacija Parlamentarne skupštine odlučuje na način kako je to propisano poslovnicima Zastupničkog doma i Doma naroda, odnosno da odlučuju zajedničke komisije ovih dvaju parlamentarnih domova. Takav način odlučivanja uključuje entitetski i etnički element. To je bilo neprihvatljivo za delegaciju Evropskog parlamenta. Od 2015. do 2019. godine postojala su četiri pokušaja da se postigne kompromis o načinu donošenja odluka u Parlamentarnom odboru. Nijedan nije bio uspješan.

Institucije i zvaničnici_e Evropske unije su opetovano ukazivali_e na potrebu donošenja poslovnika Parlamentarnog odbora i normalnog funkcionisanja tog tijela. Najglasniji su bili članovi Evropskog parlamenta: izvjestitelj za BiH Christian Dan Perda i predsjednik delegacije Evropskog parlamenta u Parlamentarnom odboru Tonino Picula. Posljednja reakcija jeste neupućivanje na plenarnu sjednicu Evropskog parlamenta rezolucije o Izvještaju Evropske komisije o BiH za 2018. godinu koju je usvojio Odbor za vanjske poslove Evropskog parlamenta u decembru 2018. godine.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nakon općih izbora u 2018. godini treba izabrati novu delegaciju u Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje. Istovremeno, poslije izbora u 2019. godini, Evropski parlament će imenovati svoju delegaciju. Nova lica u Parlamentarnom odboru

donose nadu za drugačiji pristup evropskim integracijama koji pored deklaratornog zalaganja podrazumijeva i aktivan angažman u tom procesu. Učeci iz iskustva posljednjeg izbornog ciklusa, Parlamentarna skupština ne bi trebala imenovati u svoju delegaciju u Parlamentarnom odboru zastupnike_ice i delegate_kinje koji_e su već članovi_ice Zajedničke komisije za evropske integracije. Prvenstveno zbog činjenice da se članovi_ice delegacije ponašaju kao članovi_ice zajedničke komisije, a ne zasebnog međuparlamentarnog tijela, i insistiraju na odlučivanju na osnovu poslovnika zajedničke komisije.

UVOD

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i BiH,¹ s druge strane, potpisan je 16. juna 2008. godine, a stupio na snagu 01. juna 2015. godine. Potpisivanjem SSP-a Bosna i Hercegovina je stupila u prvi ugovorni odnos sa EU. Za potrebe provođenja i nadzora nad primjenom SSP-a formirana su tri zajednička tijela EU i BiH: 1) Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje (članovi 115 – 120 SSP-a), 2) Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje (član 121 SSP-a) i 3) Odbor za stabilizaciju i pridruživanje (članovi 118 – 119 SSP-a).

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje je sačinjeno od članova_ica Vijeća EU i EK te članova_ica Vijeća ministara BiH. Ono se sastaje na ministarskoj razini i u pravilu jednom godišnje. Odbor je tehničko tijelo koje pomaže Vijeću, priprema sastanke i rasprave Vijeća, provodi njegove odluke i razmatra sva pitanja koja mu uputi Vijeće. Odbor ima mogućnost osnivanja pododbora, trenutno ih ima sedam i jednu posebnu grupu za reformu javne uprave. Općenito govoreći, Vijeće osigurava kontinuitet procesa pridruživanja i pravilnu primjenu SSP-a. Vijeće je konstituirano 11. decembra, a Odbor 17. decembra 2015. godine. Zaključno sa februarom 2019. godine, Vijeće i Odbor su održali tri sastanka.

Vijeće je na konstitutivnoj sjednici donijelo odluku o donošenju svog poslovnika.² Prema članu 10 poslovnika, odluke i preporuke Vijeće donosi *na temelju zajedničkog dogovora stranaka*. Na isti način odluke i preporuke donosi Odbor (član 8 poslovnika).³ Pododbori nemaju mogućnost donošenja odluka (član 10 poslovnika Odbora).

Prije stupanja na snagu SSP-a, parlamentarna saradnja PS-a BiH i EP-a imala je oblik međuparlamentarnih sastanaka. Između 1999. i 2015. godine održano je ukupno 17 sastanaka. Za razliku od drugih tijela SSP-a, koja su usvojila svoje poslovnike na konstitutivnom sastanku i poslije održavala sastanke u kontinuitetu i uredno funkcionisala, POSP je konstituiran 05. novembra, a prvi sastanak je prekinut sutradan 06. novembra 2015. godine nakon što POSP nije uspio usvojiti svoj poslovnik. Zbog toga na prvom sastanku nije konzumiran dnevni red u cijelosti niti su usvojene preporuke kako je to bilo planirano.⁴ Riječima Tonina Picule, predsjednika delegacije Evropskog parlamenta za odnose sa BiH i Kosovom, *neuspjeh konstituiranja Zajedničkog odbora ostavlja živima dileme jesu li moguće pozitivne promjene u odnosima*

- 1 Odluka o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, broj 10/2008.
- 2 Odluka broj 1 Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje EU-BiH od 11.12.2015. o donošenju svog poslovnika, Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, broj 1/2016.
- 3 Prilog Odluci broj 1 Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje EU-BiH od 11.12.2015. o donošenju svog poslovnika, Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, broj 1/2016.
- 4 Vidjeti: Nacrtni dnevni red prvog sastanka POSP-a BiH i EU. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/126320/1st%20BiH%20SAPC_revised_draft.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

*unutar današnje BiH kao pretpostavke za usvajanje europskih standarda u mnogim područjima*⁵. Ukupno tri godine su potrošene u traganju za kompromisnim rješenjem odredbe poslovnika o načinu donošenja preporuka, a nijedan od četiri prijedloga nije dobio podršku obje delegacije u POSP-u.

⁵ Tonino Picula u Sarajevu: Jesu li moguće pozitivne promjene u odnosima unutar BiH? Dostupno na: <https://poskok.info/tonino-picula-u-sarajevu-jesu-li-moguće-pozitivne-promjene-u-odnosima-unutar-bih/>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

SPISAK SKRAĆENICA

BiH	Bosna i Hercegovina
BJR	Makedonija Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija
CG	Crna Gora
DN PS BiH	Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH
EK	Evropska komisija
EP	Evropski parlament
EU	Evropska unija
HS	Hrvatski sabor
NSRS	Narodna skupština Republike Srbije
POSP	Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje
PS BiH	Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
RH	Republika Hrvatska
RS	Republika Srbija
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
ZD PS BiH	Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH
ZPO	Zajednički parlamentarni odbor

1. ŠTA JE I ČEMU SLUŽI PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE?

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje⁶ je međuparlamentarno tijelo EP-a i nacionalnog parlamenta države potpisnice SSP-a, posredstvom kojeg se odvija politički dijalog i razmjena stavova parlamentaraca_ki dva-ju parlamenata sve do članstva države potpisnice SSP-a u EU. U skladu sa tekstom SSP-a, POSP razmatra sve aspekta odnosa EU i države potpisnice SSP-a, a posebno primjenu SSP-a.

POSP čine dvije delegacije: delegacija EP-a i delegacija nacionalnog parlamenta. Broj članova_ica svake delegacije u POSP-u je jednak. Taj broj varira od države do države; npr. POSP Albanije i EU ima 28 članova_ica, POSP Srbije i EU ima 30 članova_ica, POSP Crne Gore i EU ima 28 članova_ica, POSP Kosova i EU ima 26 članova_ica, ZPO BJR-a Makedonije i EU ima 26 članova_ica, ZPO Hrvatske i EU je imao 30 članova_ica. Također, svaka delegacija ima isti broj zamjenika_ca članova_ica delegacije. Politička zastupljenost u POSP-u odražavala sliku zastupljenosti političkih skupina/stranka u evropskom, odnosno nacionalnom parlamentu.

POSP se obično sastaje dva puta godišnje, naizmjenično u Strazburu ili Briselu i u jednom od gradova države potpisnice SSP-a (najčešće u njenom glavnom gradu). Sastanak u pravilu traje dva i pol dana i uključuje goste_šće iz EK i Evropske službe za vanjske poslove. Kada se sastanci održavaju u državi potpisnici SSP-a, delegacija EP-a često organizira dodatne razgovore sa ambasadorima_kama država članica EU, nevladinim organizacijama, i sl. Razgovori sa njima delegaciji EP-a pružaju korisne i različite poglede na situaciju u državi. Evropski parlamentarci_ke čestu učestvuju u terenskim posjetama projektima koje finansira EU, da bi uvidjeli_e kako se troše sredstva EU u inostranstvu.

Vrlo bitnu ulogu u organizaciji sastanka POSP-a ima njegov Biro. Biro čine rukovodstva delegacije EP-a i nacionalnog parlamenta (ukupno dva_dvije predsjednika_ce i četiri potpredsjednika_ce). Njegova zadaća je utvrđivanje nacrti dnevnog reda sastanka i prijedlog preporuka koje usvaja POSP. Ovi dokumenti se dostavljaju unaprijed, preciznije dvije sedmice prije sastanka. Biro također odlučuje o svim pitanjima koja se tiču interpretacije

6 Ovaj dio je napisan na osnovu Nacrta poslovnika POSP-a BiH i EU (nalazi se u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH), Poslovnika POSP-a Kosova i EU (dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/119082/Rules%20adopted.pdf>, pristupljeno: 03.01.2019. godine), Poslovnika POSP-a Srbije i EU (dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/118943/Rules-EU_Serbia_amended_11_2014.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine), Poslovnika POSP-a Albanije i EU (dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/118942/D-AL_RoP_FINAL%20Amended%20Rules%20of%20Procedure%20EN.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine), Poslovnika ZPO Hrvatske i EU (dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201203/20120312ATT40484/20120312ATT40484EN.pdf>, pristupljeno: 03.01.2019. godine) i Poslovnika ZPO BJR-a Makedonije i EU (dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/118941/D-MK_RoP_Final%20with%20coorection%202016-2.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine).

i implementacija poslovnika. Odgovarajuća tijela nacionalnih parlamenata, EP i Biro zaprimaju i odobravaju prijedlog izmjena i dopuna poslovnika. POSP ima predsjednika_cu. U jednakim vremenskim intervalima na toj poziciji se smjenjuje predsjednik_ca delegacije EP-a i predsjednik_ca delegacije nacionalnog parlamenta.

POSP usvaja deklaracije i/li preporuke. Deklaracije i/li preporuke se upućuju institucijama EU (EP-u, EK, Vijeću EU), nacionalnim institucijama (parlamentu i vladi) i zajedničkim institucijama EU i države potpisnice SSP-a (Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje). U preporukama se sumiraju *najnovije aktivnosti, meri napredak, identifikuju glavne prepreke i daju preporuke*⁷. Preporuke nisu obavezujuće i kao takve spadaju u tzv. *soft law*. Njihova primjena ovisi isključivo o volji institucije kojoj je upućena. One su, s druge strane, referentna tačka za izvještaje izvjestitelja_ke EP-a za datu državu⁸, odnosno služe kao referentna tačka za EK i za Odbor za vanjske poslove EP-a.⁹

Dnevni red i zapisnik sa prethodnog sastanka POSP-a usvajaju se na početku sastanka. Dnevni red svakog sastanka obično se fokusira na četiri do šest ili pet do osam tema važnih za bilateralne odnose. Svaku od tema predstavlja uvodničar_ka koji_a je član_ica POSP-a. Potom slijedi razmjena mišljenja sa svim članovima_icama POSP-a. Svi_e članovi_ice POSP-a imaju pravo da izraze svoje mišljenje i učestvuju u raspravi. Odlukom Biroa, POSP može pozvati članove_ice Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, Vijeća ministara EU, članove_ice nacionalne vlade, članove_ice EK i bilo koju drugu osobu da prisustvuje i govori na sjednici POSP-a.

Na kraju sastanka, POSP usvaja deklaracije i/li preporuke. Dokumenti se usvajaju većinom glasova prisutnih članova_ica svake delegacije. Svaki_a član_ica POSP-a ima jedan, lični i neprenosivi glas.

Predsjednici_e delegacija evropskog i nacionalnog parlamenta na kraju sastanka održavaju konferenciju za medije.

7 Strahinja Subotić, Zastupanje interesa Srbije u Evropskoj uniji – administrativni, finansijski i lobistički kapaciteti, Centar za evropske politike, Beograd, 2017, str. 70.

8 Vidjeti: Sanja Šurina, Uloga Hrvatskog sabora u procesu pristupanja Republike Hrvatske Evropskoj uniji: doprinos parlamentarnoj konsolidaciji demokracije u Republici Hrvatskoj – doktorski rad, Fakultet političkih nauka, Zagreb, 2017, str. 214. Dostupno na: <https://dr.nsk.hr/islandora/object/fpzg:583/preview>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

9 Strahinja Subotić, Zastupanje interesa Srbije u Evropskoj uniji – administrativni, finansijski i lobistički kapaciteti, Centar za evropske politike, Beograd, 2017, str. 71.

2. ISKUSTVO REGIONA: ZAJEDNIČKI PARLAMENTARNI ODBOR I PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE

2.1. Zajednički parlamentarni odbor Republike Hrvatske i Evropske unije

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju RH i Evropskih zajednica i njenih država članica stupio je na snagu 01. februara 2005. godine, a prestao je važiti 01. jula 2013. godine. Prije nego je stupio na snagu SSP, EP je već u martu 2004. godinu donio odluku o formiranju ZPO, zadržavajući naziv ovog međuparlamentarnog tijela iz evropskih sporazuma. Prema tekstu SSP-a, politički dijalog na parlamentarnom nivou se odvija u okviru POSP-a, koji se definiše kao *forum u kojem će se zastupnici Hrvatskog sabora i Evropskog parlamenta sastajati i razmjenjivati gledišta* (član 116 SSP-a). ZPO je održao ukupno 17 sastanaka. Prvi je bio 03. i 04. marta 2005. godine u Zagrebu, dok je posljednji održan u Splitu 29. i 30. aprila 2013. godine. Na prvom sastanku je usvojen i poslovnik ZPO koji je propisivao da se preporuke usvajaju većinom glasova svake od dvije delegacije (član 3).

Tokom 17 sastanaka, na četiri sastanka je bilo izdvojenih mišljenja. Na četvrtom, petom i šestom sastanku suzdržan glas je bio glas Boruta Pahora (zbog kompromisnog izričaja o granici Hrvatske i Slovenije), a na desetom sastanku je suzdržan bio jedan engleski zastupnik, samo zato što je bio evroskeptik.¹⁰ Dakle, glasova protiv preporuka nije bilo.

Spoznaja o važnosti POSP-a u procesu stabilizacije i pridruživanja, odnosno pregovaranja do konačnog članstva države kandidatkinje u EU, najbolje je vidljiva na primjeru RH.

Gordana Genc, bivša voditeljica Odjela za europske poslove HS-a, u intervju¹¹ od 24. septembra 2013. godine istakla je da je EP formiranjem ZPO prije stupanja na snagu SSP-a pokazao da je *najotvorenija europska institucija*. Opisujući način donošenja odluka u ZPO, ona ističe da se na njegovim sjednicama nastojalo doći do što *usuglašenijeg teksta* te da se u konačnoj varijanti dokumenata *uvijek pokušavalo dobiti ono što je bolje za Hrvatsku*. Prema njenim riječima, preporuke ZPO *nisu imale neku jačinu*. Međutim, ono zašto su preporuke bile značajne je činjenica da je na svim sastancima ZPO bio prisutan izvjestitelj EP-a za Hrvatsku jer su mu one bile *izvrstan*

10 Vidjeti: Sanja Šurina, Uloga Hrvatskog sabora u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji: doprinos parlamentarnoj konsolidaciji demokracije u Republici Hrvatskoj – doktorski rad, Fakultet političkih nauka, Zagreb, 2017, str. 228. Dostupno na: <https://dr.nsk.hr/islandora/object/fpzg:583/preview>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

11 Vidjeti: Sanja Šurina, Uloga Hrvatskog sabora u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji: doprinos parlamentarnoj konsolidaciji demokracije u Republici Hrvatskoj – prilozi, Fakultet političkih nauka, Zagreb, 2017, str. 213 – 221. Dostupno na: https://www.fpzg.unizg.hr/download/repository/Doktorski_rad_Sanja_Surina_-_prilozi%2C_intervjui.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

izvor informacija za njegove rezolucije. Na temelju dokumenata usvojenih na ZPO on je sačinjavao rezolucije o napretku Hrvatske. Te rezolucije je potom usvajao EP. Naravno da su te rezolucije jače, jer je to dokument Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta, kojeg poslije usvaja plenum i postaje dokument Europskog parlamenta, rezolucija Europskog parlamenta, dok je preporuka Zajedničkog parlamentarnog odbora dokument samo jednog izaslanstva. Rezolucije EP-a o Hrvatskoj su se u preambuli uvijek pozivale na dokumente ZPO (najčešće se radilo o preporukama i izjavama). Posebno se ističe da je ZPO u 2007. godini spomenuo 2009. godinu kao ciljnu godinu za okončanje procesa pregovaranja. Iako to nije bilo uopće pravno obavezujuće, izvjestitelj EP-a za Hrvatsku je počeo tu godinu koristiti kao ciljnu godinu za okončanje pregovora. Preporuke ZPO su pratile proces pregovora o članstvu, odnosno otvaranje i zatvaranje pregovaračkih poglavlja. Teme koje su se nalazile na dnevnom redu ZPO su bile kako hrvatske tako i evropske, s ciljem da će se zastupnici HS-a *postepeno senzibilizirati za teme koje će jednog dana biti njihove, kao zastupnika Europskog parlamenta*. ZPO je opisan kao najbolji primjer parlamentarne diplomacije koja ustvari znači da je parlament branio nacionalni interes. Gordana Genc također ističe da je ZPO omogućavao da se uspostave kontakti koji do tada nisu postojali sa evropskim zastupnicima_ama i da se planiraju i implementiraju ideje koje su kroz EP mogle ići puno brže nego kroz neka druga tijela EU.

Marija Pejčinović-Burić, voditeljica Izaslanstva HS-a u ZPO, u intervju od 14. jula 2011. godine,¹² istakla je da su teme koje je ZPO obrađivao bile važne za odnose Hrvatske i EU, za put Hrvatske u EU ili za razvoj EU. Pored ove tri skupine tema, uvijek je bila prisutna i regionalna saradnja kao četvrta.¹³ Sukladno prijašnjem iskustvu država koje su imale ZPO, njegovo djelovanje nije prestalo zaključivanjem pregovora već članstvom u EU. Dva su razloga za to: postojanje tema o kojima je ZPO mogao raspravljati i da bi hrvatski zastupnici učili kako funkcionise EP. *Moje iskustvo je da je Zajednički parlamentarni odbor, kao i uostalom Europski parlament u cjelini uvijek bio korak-dva ispred ostalih institucija EU. Europski parlament je djelovao prointegracijski, uvijek je vukao, a glavni smisao deklaracija, rezolucija i izjava koje su davane je bio da politički pogurne proces. Tako da je Parlament kao cjelina bio, ne može se reći motor u smislu izvršnosti, ali u političkom smislu mislim da je bilo jako važno to što je radio i izvjestitelj za Hrvatsku i što je radio Zajednički parlamentarni odbor. Prema njenim riječima u nekim trenucima kad smo mi radili na izjavama u Zajedničkom parlamentarnom odboru, kad smo stavljali ciljane datume za ulazak, onda su neki s naše (hrvatske) strane znali reći da to nije realno, dok je kolega s druge (europarlamentarac) strane rekao: „Nije*

¹² Vidjeti: *ibid.*, str. 33 – 44.

¹³ Slično i Vladimir Orlić, predsjednik Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU – Srbija: *Regionalna saradnja uvek zauzima jedno od centralnih mesta u radu Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU–Srbija*. Ova tema je prepoznata kao jedno od najvažnijih pitanja još u periodu kada je zajednički Parlamentarni odbor započeo svoj rad, i konstantno zadržava svoju visoku poziciju. *Realno je očekivati da tako i ostane, trajno*. U: Kroz pristupanje ka pravdi, broj 10/2015, integralna verzija intervjua dostupna na: http://www.hlc-rdc.org/doc/Bilten_br.10-Vladimir_Orlic-integralna_verzija-ff.pdf, pristupljeno: 03.02.2019. godine.

važno što je realno, važna je naša poruka i pritisak na druge institucije, mi mislimo da je to izvedivo, a hoće li okolnosti to dopustiti, to je manje važno.“ U pogledu procesa odlučivanja ona ističe da *na kraju više nismo ni glasovali, konsenzusom smo se dogovarali o tekstu izjave*¹⁴. Marija Pejčinović-Burić također ističe da je važno da unutar delegacije EP-a u ZPO *imate jednog, dva ili više istinskih zagovaratelja, jer težina riječi europskog parlamentarca s jedne strane i težina riječi parlamentarnog zastupnika države koja je u procesu, s druge strane, nisu iste. Ja to zovem prijatelji integracijskog procesa, dakle, iznimno je važno i moja je preporuka uvijek kolegama iz regije bila da ako se može, da se traži takvo savezništvo sa nekima, jer je iznimno važno da su neki jako glasni...*

Gordan Jandroković, bivši potpredsjednik Odbora za europske poslove HS-a, u intervju od 10. jula 2013. godine¹⁵, opisao je ZPO kao *tijelo koje je na neki način predviđalo i sugeriralo što će se događati*. Prema njegovim riječima, deklaracije ZPO su *uvijek bile vrlo afirmativne za Republiku Hrvatsku, uvijek su išle korak ispred onog što je govorila Evropska komisija i na taj način utirale su politički put svemu onome što se kasnije događalo i zato ima važnu ulogu u sveukupnom pristupnom procesu*. Jandroković je kao ograničenje ZPO istakao da se radilo o tijelu koje nije donosilo ključne odluke niti ih je moglo operativno provoditi.

Andrej Plenković, tadašnji zastupnik u EP-u, u intervju od 19. jula 2013. godine, slično kao i Gordana Genc, naveo je da je prvi dokument koji je spomenuo juni 2011. godine kao kraj pregovor bio dokument ZPO.¹⁶ U juni 2011. godine su i okončani pregovori.

ZPO je tokom svog cjelokupnog djelovanja odigrao važnu ulogu u procesu pristupa Hrvatske EU imajući u vidu: 1) kontinuiranu podršku koju su Hrvatskoj pružali zastupnici_e EP-a, 2) pozitivno intonirane preporuke koje je ZPO usvajao i 3) otvorenost i spremnost zastupnika_ca EP-a na saradnju sa hrvatskih zastupnicima_ama.¹⁷ Pored toga, ZPO je imao bitnu funkciju u pripremanju hrvatskih zastupnika_ca za rad u EP-u, kroz upoznavanje sa njegovim funkcionisanjem, njihovim senzibiliranjem za evropske teme te tješnje saradnje sa evropskim parlamentarcima_kama.¹⁸

14 Slično i Vladimir Orlić, predsjednik Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU – Srbija: *Konsenzus i dogovor, kao principi na kojima POSP počiva...* Ibid.

15 Vidjeti: Sanja Šurina, Uloga Hrvatskog sabora u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji: doprinos parlamentarnoj konsolidaciji demokracije u Republici Hrvatskoj – doktorski rad – prilozi, Fakultet političkih nauka, Zagreb, 2017, str. 126 – 135. Dostupno na: https://www.fpzg.unizg.hr/_download/repository/Doktorski_rad_Sanja_Surina-_prilozi%2C_intervjui.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

16 Vidjeti: *ibid.*, str. 157 – 170.

17 Vidjeti: Sanja Šurina, Uloga Hrvatskog sabora u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji: doprinos parlamentarnoj konsolidaciji demokracije u Republici Hrvatskoj – doktorski rad, Fakultet političkih nauka, Zagreb, 2017, str. 211 – 212. Dostupno na: <https://dr.nsk.hr/islandora/object/fpzg:583/preview>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

18 Slično i u: Strahinja Subotić, Zastupanje interesa Srbije u Evropskoj uniji – administrativni, finansijski i lobistički kapaciteti, Centar za evropske politike, Beograd, 2017, str. 70.

2.2. Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Srbije i Evropske unije

Srbija je SSP potpisala 29. aprila 2008. godine, a on je stupio na snagu 01. septembra 2013. godine. Samo 45 dana poslije, preciznije 15. novembra 2013. godine, konstituiran je POSP EU i Srbije. Prema poslovniku usvojenom na prvom sastanku, na kraju svakog sastanka i rasprave o pitanjima sa dnevnog reda, usvaja se deklaracija i preporuke koje se upućuju Savjetu za stabilizaciju i pridruživanje, kao i institucijama Srbije i Evropske unije. Preporuke predlaže Biro, a one se usvajaju većinom glasova članova_ica delegacije EP-a i članova_ica delegacije NSRS-a (član 7).

Održano je ukupno devet sastanaka (posljednji je bio 29. i 30. oktobra 2018. godine). Prema informacijama dostupnim na web-stranici NSRS-a,¹⁹ sve deklaracije i preporuke su usvojene jednoglasno, osim na petom sastanku, gdje je bio jedan suzdržan glas iz delegacije NSRS-a.

2.3. Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Crne Gore i Evropske unije

Crna Gora je SSP potpisala 15. oktobra 2007. godine, a on je stupio na snagu je 01. maja 2010. godine. Prvi sastanak POSP-a održan je u Briselu 27. i 28. septembra 2010. godine, kada je usvojen i njegov poslovnik. Prema poslovniku POSP-a, na prijedlog Biroa donose se preporuke, koje se smatraju usvojenim ukoliko dobiju podršku većine članova_ica delegacije EP-a i Skupštine CG-a (član 3). Održano je ukupno 16 sastanaka, a posljednji je bio 14. i 15. novembra 2018. godine. Prema informacijama dostupnim na web-stranici EP-a²⁰ nakon dva od 16 sastanaka preporuke nisu uopće donesene; na osmom sastanku tri delegata_kinje Skupštine CG-a su bila_e suzdržana_e; u slučaju ostalih 12 sastanaka nije naznačeno da je bilo različitog glasanja te je pretpostavka da su donesene jednoglasno.

2.4. Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Kosovo i Evropske unije

Kosovo je SSP potpisalo 27. oktobra 2015. godine, a on je stupio na snagu 01. aprila 2016. godine. Prvi sastanak POSP-a je bio već održan 16. i 17. maja 2016. godine. Održano je ukupno pet sastanaka (posljednji je bio 17. i 18. septembra 2018. godine). Poslovnik POSP-a je usvojen na prvom sastanku. Sukladno članu 3 poslovnika Biro preporučuje preporuke koje se usvajaju većinom glasova obje delegacije u POSP-u. Do sada su sve preporuke POSP-a usvojene jednoglasno, osim na drugom i trećem sastanku gdje je bio jedan suzdržan glas. Na

¹⁹ Vidjeti: Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje, dostupno na: <http://www.parlament.gov.rs/aktivnosti/evropske-integracije/posp.2126.html>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

²⁰ Vidjeti: službena web-stranica delegacije EP-a u POSP-u sa Crnom Gorom. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-me/activities/inter-parliamentary>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

četvrtom sastanku preporuke nisu uopće usvojene s obzirom na to da pitanje *specijalnog vijeća* nije dobilo potrebnu većinu glasova kosovske delegacije, a bez ovog amandmana preporuke nisu bile prihvatljive za EP.²¹

2.5. Zajednički parlamentarni odbor Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije i Evropske unije

BJR Makedonija je potpisala SSP 01. aprila 2001. godine, a on je stupio na snagu tri godine poslije. Kao što je to bio slučaj i sa Hrvatskom, uspostavljen je ZPO koji je konstituiran 30. i 31. marta 2005. godine. Održano je ukupno 15 sastanaka, a posljednji je bio 19. i 20. septembra 2018. godine. Prema poslovniku, usvojenom na prvom sastanku, Biro predlaže preporuke koje se usvajaju većinom glasova članova_ica delegacije EP-a i Sobraanja. Deklaracija i preporuke na kraju sastanaka su u pravilu usvajane jednoglasno (devet sastanaka), dok su rjeđe pojave bili suzdržani glasovi (na dva sastanka) ili glasovi protiv (na jednom sastanku). Na kraju 12. sastanka preporuke nisu usvojene, a za četiri sastanka podaci nisu poznati.²²

2.6. Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Republike Albanije i Evropske unije

Albanija je SSP potpisala 12. juna 2006. godine, a stupio je na snagu 01. aprila 2009. godine. POSP između EU i Albanije je konstituiran 03. i 04. maja 2010. godine. U međuvremenu je održano 13 sastanaka, a posljednji je bio 15. oktobra 2018. godine. Na prvom sastanku je usvojen i poslovnik. Prema članu 3 poslovnika, Biro predlaže preporuke koje se smatraju usvojenim ako dobiju podršku većine članova_ica delegacije EP-a i delegacije parlamenta Republike Albanije prisutnih na sastanku. Isto važi i za amandmane na preporuke. Na pet sastanaka nije bila postignuta potrebna većina, odnosno kompromisno rješenje oko teksta preporuka, koje onda nisu ni usvajane. Na ostalim sastancima, preporuke su usvajane ili jednoglasno ili većinom glasova.²³

21 Vidjeti: službena web-stranica delegacije EP-a za odnose sa BiH i Kosovom. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/delegations/hr/dsee/activities/inter-parliamentary?tabCode=kosovo>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

22 Vidjeti: službena web-stranica delegacije EP-a u ZPO sa BJR-om Makedonijom. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-mk/activities/inter-parliamentary>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

23 Vidjeti: službena web-stranica delegacije EP-a u POSP-u sa Albanijom. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-al/home.html>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

3. PARLAMENTARNI ODBOR ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE

Delegacija EP-a za odnose s BiH i Kosovom čini delegaciju EP-a u POSP-u. Delegacija ima 13 članova_ica, jednog_u predsjednika_cu i dva_dvije potpredsjednika_ce. Delegacija PS-a BiH je uspostavljena odlukom oba doma PS-a BiH,²⁴ a na prijedlog Zajedničke komisije za evropske integracije. Odlukom delegaciju čine članovi_ice Zajedničke komisije za evropske integracije PS-a BiH, ukupno njih 12. Iako je EP preporučio da svaka delegacija ima po 13 članova_ica,²⁵ delegacija BiH ima jednog_u člana_icu manje. Zajednička komisija za evropske integracije je predložila da 13. člana_icu delegacije dogovori rukovodstvo PS-a BiH, odnosno da bi neko od članova_ica kolegija oba doma PS-a BiH trebao biti član_ica POSP-a i, poželjno, predsjednik_ca delegacije PS-a BiH. Dogovor o 13. članu_ici delegacije PS-a BiH nikada nije postignut, stoga delegacija EP-a ima jednog_u više člana_icu POSP-a. Takva situacija je protivna članu 3 Nacrta poslovnika POSP-a. Delegacija PS-a BiH je samostalno održala ukupno 11 sastanaka. Na drugom sastanku održanom 05. novembra 2015. godine delegacija je usvojila poslovnik delegacije PS-a BiH u POSP-u između PS-a BiH i EP-a.²⁶ Poslovnik delegacije je prepisani poslovnik Zajedničke komisije za evropske integracije. Prema članu 3 propisano je da delegacija ima 12 članova_ica PS-a BiH čiji mandat traje u skladu sa izbornim ciklusima u BiH (član 4). Delegacija ima predsjedatelja_icu i prvog_u i drugog_u zamjenika_cu predsjedatelja_ice. Kvorum za rad i odlučivanje delegacije se utvrđuje na osnovu poslovnika oba doma PS-a BiH²⁷ (član 7). Poslovnici propisuju da kvorum za rad čini sedam njegovih članova_ica od kojih je najmanje polovina iz svakog doma (član 54 Poslovnika ZD-a i član 44 Poslovnika DN-a). Delegacija prije sastanka POSP-a *obavezno* održava sjednicu na kojoj se zauzimaju stavovi o pitanjima koja su na dnevnom redu sastanka POSP-a (član 7). U konačnici prema članu 8, delegacija odlučuje u skladu sa poslovnima oba doma PS-a BiH koja uređuju pitanje rada i odlučivanja zajedničkih komisija. Poslovnici propisuju da zajednička komisija odlučuje natpolovičnom većinom glasova onih koji_e su prisutni_e i koji_e glasaju, uz uvjet da ta većina uključuje najmanje jednu trećinu članova_ica svakog doma koji_e su prisutni_e i koji_e glasaju i jednoga_u predstavnika_cu iz svakog konstitutivnog naroda, čiji je najmanje jedan_na predstavnik_ca prisutan_na i glasa (član 54 Poslovnika ZD-a i član 44 Poslovnika DN-a).

24 Odluka o imenovanju članova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje između Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Evropskog parlamenta, Službeni glasnik BiH, broj 75/2015.

25 Informacija o pripremama za formiranje Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje između EU i Bosne i Hercegovine, broj 03/4-50-14-10-3,3/15 od 09.06.2015. godine. Informacija se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

26 Poslovnik se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

27 Poslovnik ZD-a PS-a BiH, Službeni glasnik BiH, broj 79/14 i Poslovnik DN-a PS-a BiH, Službeni glasnik BiH, broj 58/14.

4. TRI GODINE POKUŠAJA USPOSTAVLJANJA PARLAMENTARNOG ODBORA ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE

4.1. Prvi pokušaj

Kako je istaknuto, Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropskog parlamenta i Parlamentarne skupštine BiH je konstituiran 05. novembra 2015. godine u Sarajevu²⁸ uz skupno predsjedavanje Nikole Lovrinovića, predsjednika delegacije PS-a BiH u POSP-u i Tonina Picule, predsjednika delegacije EP-a za odnose sa BiH i Kosovom. Sastanak je trebao trajati dva dana, a na dnevnom redu, između ostalog, našlo se usvajanje poslovnika POSP-a i donošenje preporuka institucijama BiH u vezi sa provođenjem SSP-a.

Tom prilikom, šef delegacije EU u BiH Lars-Gunnar Wigemark je izjavio da je konstituiranje POSP-a *historijski trenutak u odnosima BiH i EU*²⁹, a Nikola Lovrinović da se konstituiranjem POSP-a otvara novo poglavlje u odnosima EU i BiH i da se počinje sa *novom i intenzivnijom suradnjom sa institucijama EU*³⁰. On je također dodao da je POSP uspostavljen *s ciljem razmatranja svih važnijih političkih i ekonomskih pitanja u procesu evropskih integracija BiH, kao i s ciljem da parlamentarci donošenjem preporuka podstaknu izvršnu vlast u BiH na ispunjavanje obveza iz SSP-a*³¹. Tadašnja direktorica Direkcije za evropske integracije Nevenka Savić je ocijenila da se ovaj sastanak održava u *svjetlu pozitivnih signala u vezi sa procesom evropskih integracija BiH*³².

Međutim, već tokom drugog dana prvog sastanka, 06. novembra, bh. parlamentarci_ke su demonstrirali ponašanje suprotno od onoga što je najavljivano. Naime, sastanak je prekinut jer članovi_ice POSP-a nisu uspjeli_e da se usaglase oko jednog *rutinskog dokumenta*³³ kakav je poslovnik, preciznije rečeno sadržaja člana 7³⁴ koji je propisivao sljedeće:

Na prijedlog Biroa Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, preporuke Odbora se mogu dati Evropskom parlamentu,

28 U Sarajevu večeras konstituiran Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje između Parlamentarne skupštine BiH i Evropskog parlamenta. Dostupno na: <https://www.parlament.ba/Publication/Read/152?title=u-sarajevu-veceras-konstituiran-parlamentarni-odbor-za-stabilizaciju-i-pridruzivanje-izmedu-parlamentarne-skupstine-bih-i-evropskog-parlamenta&pageId=0>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

29 Ibid.

30 Ibid.

31 Ibid.

32 Ibid.

33 BiH mora usvajati evropske standard. Dostupno na: <https://vijesti.ba/clanak/284691/da-bi-bih-napredovala-na-evropskom-putu-mora-uvajati-evropske-standarde>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

34 Nacrt poslovnika se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

Parlamentarnoj skupštini BiH, Vijeću ministara BiH, Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, Vijeću Evropske unije i Evropskoj komisiji. Preporuke se smatraju usvojenim ukoliko dobiju podršku većine članova delegacije Evropskog parlamenta i delegacije Parlamentarne skupštine BiH.

Ovaj prijedlog načina donošenja preporuka nije podržao dio delegacije PS-a BiH. Prema riječima Tonina Picule, delegacija PS-a BiH je tražila da prilikom donošenja odluka u POSP-u glasa na način kako je to propisano njenim poslovníkom, a delegacija EP-a na način na koji ona to želi.³⁵ Još jednom treba podsjetiti da prema poslovníku delegacije PS-a BiH ona odlučuje prostom većinom glasova onih koji_e su prisutni_e i koji_e glasaju, uz uslov da ta većina uključuje najmanje jednu trećinu članova_ica svakog doma koji_e su prisutni_e i koji_e glasaju i jednog_u predstavnika_cu iz svakog konstitutivnog naroda čiji je najmanje jedan_na predstavnik_ca prisutan_na i glasa. Prema tome, ovakav način odlučivanja sadrži entitetski i etnički element donošenja odluka. Za Evropski parlament to je bio neprihvatljiv *presedan*, a posebno jer je protivan *EU vrijednostima*³⁶.

Evropskom parlamentu nije problematično da sama delegacija PS-a BiH organizira samostalno izjašnjavanje onako kako to želi.³⁷ Tonino Picula je predlagao kompromisnu odredbu prema kojoj bi svaka delegacija, neovisno da li je riječ o Evropskom parlamentu ili bh. delegaciji, mogla uoči izjašnjavanja o preporukama dobiti dodatno vrijeme da bi organizirala izjašnjavanje o njoj, a na sastanku POSP-a da se odlučuje kako je to uobičajeno – prostom većinom glasova.³⁸ Taj prijedlog također nije podržao dio delegacije PS-a BiH. Na konferenciji za medije održanoj poslije sastanka je upozoreno da bi BiH *napredovala na svom evropskom putu, mora usvajati i evropske standarde i ono što je uobičajeno u zemljama članicama i u odnosima između njih*³⁹. Milica Marković, članica POSP-a, istakla je da je *problem nastao* kada je delegacija BiH predložila da delegacija EP-a odlučuje kako se odlučuje u EP-u, a delegacija BiH na način da bi se stav *usaglašavao* te se potom *sinhronizovao* sa delegacijom EP-a. Delegacija BiH se prema njenim riječima *pozvala na način*

35 Za evropske parlamentarce neprihvatljivo da se glasa kao u Parlamentu BiH. Dostupno na: <https://avaz.ba/vijesti/203971/za-evropske-parlamentarce-neprihvatljivo-da-se-glasa-kao-u-parlamentu-bih>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

36 Elektronska komunikacija sa članicom POSP-a iz EP-a Dubravkom Šuicom od 26.01.2019. godine. Također vidjeti: Pismo predsjedatelja Odbora za vanjske poslove EP-a i delegacije EP-a za odnose sa BiH i Kosovom od 18.10.2016. godine. Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija u BiH.

37 Za evropske parlamentarce neprihvatljivo da se glasa kao u Parlamentu BiH. Dostupno na: <https://avaz.ba/vijesti/203971/za-evropske-parlamentarce-neprihvatljivo-da-se-glasa-kao-u-parlamentu-bih>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

38 BiH mora usvajati evropske standarde. Dostupno na: <https://vijesti.ba/clanak/284691/da-bi-bih-napredovala-na-evropskom-putu-mora-usvajati-evropske-standarde>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

39 Za evropske parlamentarce neprihvatljivo da se glasa kao u Parlamentu BiH. Dostupno na: <https://avaz.ba/vijesti/203971/za-evropske-parlamentarce-neprihvatljivo-da-se-glasa-kao-u-parlamentu-bih>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

odlučivanja koji je poznat u Poslovniku i jednog i drugog doma⁴⁰ PS-a BiH. Ognjen Tadić je svoje protivljenje Nacrtu poslovnika pravdao *odbranom integriteta i interesa BiH*⁴¹. On je istakao da SSP ne predviđa mogućnost da POSP donosi preporuke te da bi zbog članova_ica delegacije EP-a koji su iz HDZ-a RH i članova_ica delegacije PS-a BiH koji su iz HDZ-a BiH, POSP postao improvizirani parlament koji bi *samim tim izgubio jednostavno balans i postavilo bi se pitanje - da li mi ovdje razgovaramo i odlučujemo u skladu s našim nalogom o interesima strane koju predstavljamo ili o interesima i bliskostima programa političkih stranaka koje su možda međusobno povezane više nego što to ovaj sporazum sam po sebi može da tripi*⁴².

4.2. Drugi pokušaj

Naredni sastanak POSP-a je trebao biti održan u junu 2016. godine. Prema nacrtu dnevnog reda⁴³ drugog sastanka bilo je predviđeno usvajanje poslovnika POSP-a. Njemu je prethodio pripremni sastanak održan 30. maja 2016. godine, a kojem su prisustvovali: šefica Misije BiH pri EU Lidija Topić, predsjednik delegacije EP-a Tonino Picula i šefica Jedinice za BiH u Općoj upravi za proširenje EK Michela Matuella. Tom prilikom, Tonino Picula je ukazao na pismo Ognjena Tadića, u kojem je on ponovio svoje razloge zbog kojih poslovnik nije bio usvojen na prvom sastanku POSP-a.⁴⁴ Zbog toga je zastupnik Picula zaključio da *vjeruje da je u ovim uvjetima održavanje 2. sastanka POSP-a samo ponavljanje istog neuspjeha, te je predložio odgodu sastanka za 8.-9. juni, na termin koji strane usaglase, a nakon što dogovore Poslovnik o radu*⁴⁵.

Umjesto sastanka POSP-a, održan je sastanak njegovog Biroa 07. juna 2016. godine. Iako je sastanak Biroa održan iza zatvorenih vrata, prema informacijama Misije BiH pri EU, na sastanku je na osnovu prijedloga Tonina Picule dogovoren Nacrt poslovnika POSP-a. Kompromisni član 7 bi glasio da *će se preporuke smatrati usvojenim ako dobiju dvotrećinsku podršku članova delegacije EP i dvotrećinsku podršku članova delegacije PS BiH, prisutnih na sastanku*⁴⁶. Prema informaciji Misije BiH u EU, kolegij Komisije za evropske

40 Vidjeti izlaganje zastupnice Milice Marković u: Neautorizirani transkript nastavka 51. sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 13.09.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 33 i 34. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/103135_nastavak%2051%20sjednice%20pd%2013%209%2017.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

41 Za evropske parlamentarce neprihvatljivo da se glasa kao u Parlamentu BiH. Dostupno na: <https://avaz.ba/vijesti/203971/za-evropske-parlamentarce-neprihvatljivo-da-se-glasa-kao-u-parlamentu-bih>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

42 Ibid.

43 Vidjeti: Nacrt dnevnog reda drugog sastanka POSP-a BiH i EU. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/dsee/dv/3005_02_/3005_02_en.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

44 Pismo od 26.05.2016. godine, broj 02/a-05-1-1488-2/16. Pismo se nalazi se u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH. Za sadržaj pisma vidjeti fusnotu broj 66.

45 Misija BiH pri EU, broj 205-22-05-4-302-2/16, od 31.05.2016. godine, PREDMET: Evropski parlament, odgađanje 2. sastanka POSP-a. Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

46 Misija BiH pri EU, broj 205-22-05-4-302-7/16, od 09.06.2016. godine. Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

integracije je trebao *vrlo brzo*, nakon sastanka o ovoj temi u Sarajevu, održati video konferenciju sa Biroom delegacije EP-a na kojoj bi se usvojio predloženi nacrt teksta poslovnika o radu te dogovoriti datum održavanja 2. sastanka POSP-a. U prilogu ove informacije Misije nalazio se drugi Nacrt poslovnika POSP-a. Prema Nacrtu član 7 bi glasilo:

Na prijedlog Biroa Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, preporuke Odbora se mogu dati Evropskom parlamentu, Parlamentarnoj skupštini BiH, Vijeću ministara BiH, Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, Vijeću Evropske unije i Evropskoj komisiji. Preporuke se smatraju usvojenim ako dobiju dvotrećinsku podršku prisutnih članova delegacije Evropskog parlamenta i dvotrećinsku podršku članova delegacije Parlamentarne skupštine BiH.

Ovaj nacrt poslovnika nije dobio podršku delegacije PS-a BiH, niti je PS BiH ponudila *funkcionalnu alternativu*⁴⁷. Kako će se to kasnije ispostaviti, podrške ovom prijedlogu nije bilo jer je dvotrećinska većina u delegaciji BiH mogla biti osigurana bez četiri člana_ice delegacije koji_e su dolazili_e iz Republike Srpske. Milica Marković, članica POSP-a i ZD-a PS-a BiH, to je objasnila na sljedeći način: *Nas ima 12 u toj Delegaciji, od tih 12 su četiri iz Republike Srpske, a osam je iz Federacije. Teoretski je moguće da osam, od svih prisutnih, da osam članova iz Federacije izglasa nešto i da kaže da je to legitimno, a mi iz Republike Srpske ako smatramo da to nije u redu mi ćemo biti preglasani i to će se smatrati legitimnim, jer je neka dvotrećinska većina to izglasala.*⁴⁸ Sličnog stava je i predsjednik Srpske demokratske stranke Vukota Govedarica. On je mišljenja da se u POSP-u trebaju zaštititi *interesi Republike Srpske. Evropska unija predlaže dvotrećinsko glasanje, naprimjer u poziciji da imamo 4+4+4, tj. dvanaest članova, to bi značilo da Federacija može preglasati Republiku Srpsku. Ne vidim da je u ovom momentu to dobro rješenje. Tu mora da postoji rješenje u kome će Republika Srpska imati svoj mehanizam za bilo kakvu vrstu pregovora.*⁴⁹

4.3. Treći pokušaj

Evropski parlament je potom dostavio delegaciji PS-a BiH 31. januara 2017. godine⁵⁰ novi prijedlog člana 7:

Na prijedlog Biroa Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, preporuke Odbora se mogu dati Evropskom parlamentu,

⁴⁷ Pismo predsjednika Odbora za vanjske poslove EP-a i delegacije EP-a za odnose sa BiH i Kosovom od 18.10.2016. godine. Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

⁴⁸ Vidjeti: Neautorizirani transkript nastavka 51. sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 13.09.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 34. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/103135_Nastavak%2051%20sjednice%20PD%2013%209%2017.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

⁴⁹ Novi evropski test za BiH. Dostupno na: <https://www.slobodnaevropa.org/a/bih-upitnik-evropska-komisija/28163523.html>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

⁵⁰ Novi prijedlog Evropskog parlamenta, 31.01.2017. godine. Nalazi se u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

Parlamentarnoj skupštini BiH, Vijeću ministara BiH, Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, Vijeću Evropske unije i Evropskoj komisiji. Prijedlog preporuka utvrđuje Biro konsenzusom.

Svaki član Biroa, prije konačnog glasanja o preporukama Odbora, može zatražiti pauzu u svrhu usaglašavanja.

Amandmani na Prijedlog preporuka i finalni tekst preporuka se smatraju usvojenim ako dobiju dvotrećinsku podršku prisutnih članova delegacije Evropskog parlamenta i dvotrećinsku podršku članova delegacije Parlamentarne skupštine BiH.

Nikola Lovrinović je istakao da *više ispod ovoga* EP ne može prihvatiti i da su već na ovaj način odstupili od svojih standarda.⁵¹ Parlamentarna skupština BiH je imala primjedbe na ovaj prijedlog te je predložila da član 7 glasi kako slijedi:⁵²

Na prijedlog Biroa Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, preporuke Odbora se mogu dati Evropskom parlamentu, Parlamentarnoj skupštini BiH, Vijeću ministara BiH, Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje, Vijeću Evropske unije i Evropskoj komisiji.

Prijedlog preporuka utvrđuje Biro konsenzusom.

Svaki član Biroa, prije konačnog glasanja o amandmanima i Prijedlogu preporuka Odbora, može zatražiti pauzu u svrhu utvrđivanja konačnog teksta Prijedloga.

Finalni tekst preporuka se smatra usvojenim ako dobiju dvotrećinsku podršku prisutnih članova delegacije Evropskog parlamenta i dvotrećinsku podršku članova delegacije Parlamentarne skupštine BiH.

Međutim, ovaj prijedlog PS-a BiH nije dobio podršku EP-a kojem je bilo neprihvatljivo da se o eventualnim amandmanima kao i o finalnom tekstu preporuka usaglašava konsenzusom putem Biroa.⁵³ Preciznije rečeno, ovaj prijedlog bi dao pravo svakom_oj članu_ici Biroa POSP-a na potpuni veto. Tako bi jedna osoba mogla blokirati cijeli POSP, stoga nije bilo podrške za odredbu koja je *suprotna osnovnim parlamentarnim standardima*⁵⁴.

51 Neautorizirani transkript 50. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 26.07.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 100. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/102201_50.%20sjednica%20PD%2026%207%2017.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

52 Novi prijedlog Evropskog parlamenta, 31.01.017. godine, sa komentarima PS-a BiH, 02.02.2017. Nalazi se u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

53 Vidjeti: Poslanička inicijativa Nikole Lovrinovića, br. 01-50-1-1508/17 od 16.06.2017. Dostupno na: [http://static.parlament.ba/doc/101469_\(H\)%20Inicijativa.pdf](http://static.parlament.ba/doc/101469_(H)%20Inicijativa.pdf), pristupljeno: 03.01.2019. godine.

54 Elektronska komunikacija sa članicom POSP-a iz EP-a Dubravkom Šuicom od 26.01.2019. godine.

4.4. Četvrti pokušaj

U situaciji u kojoj se skoro dvije godine bezuspješno pokušao dogovoriti kompromisni sadržaj člana 7, predsjednik delegacije PS-a BiH Nikola Lovrinović uputio je poslaničku inicijativu⁵⁵ za oba doma PS-a BiH dana 15. juna 2017. godine. Zastupnik Lovrinović je u inicijativi tražio da se u dnevni red prve naredne sjednice ZD-a i DN-a uvrsti tačka dnevnog reda pod nazivom:

Izjašnjavanje domova Parlamentarne skupštine BiH o članku 7. stavak (3) i (4) Poslovnika Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje između Parlamentarne skupštine BiH i Evropskog parlamenta koji glase:

(3) Svaki član Biroa, prije konačnog glasanja o preporukama Odbora, može zatražiti stanku u svrhu usuglašavanja.

(4) Amandmani na Prijedlog preporuka i finalni tekst preporuka se smatraju usvojenim ako dobiju dvotrećinsku potporu nazočnih članova delegacije Evropskog parlamenta i dvotrećinsku potporu članova delegacije Parlamentarne skupštine BiH.

U obrazloženju, zastupnik Lovrinović navodi da delegacija PS-a BiH duže od godinu dana nije uspjela riješiti pitanje načina odlučivanja, te je jedino moguće rješenje da se PS BiH izjasni o načinu donošenja odluka koji je prihvatljiv EP-u. Kolegij Zastupničkog doma PS-a BiH je nakon razmatranja inicijative za nadležnu komisiju odredio Zajedničku komisiju za evropske integracije koja ju je razmatrala 25. jula 2017. godine i nakon provedene rasprave nije se izjašnjavala o njoj niti je zauzimala stavove o bilo kojem zaključku predloženom u vezi s inicijativom.⁵⁶ Inicijativa je razmatrana na 50. i nastavku 51. sjednici ZD-a PS-a BiH (održane 26. jula i 13. septembra 2017. godine). Tokom obje sjednice održane su rasprave među zastupnicima. Pojedini zastupnici su zagovarali održavanje sastanka POSP-a bez obzira na neusvajanje poslovnika, ističući da njegovo neusvajanje ne može biti argument da POSP *ne traži rješenja*⁵⁷, iako je to EP izričito odbio⁵⁸. Istaknuto je također da se BiH ponaša kao da *njih primamo u Evropsku uniju, a ne*

55 Vidjeti: Poslanička inicijativa Nikole Lovrinovića, br. 01-50-1-1508/17 od 16.06.2017. Dostupno na: [http://static.parlament.ba/doc/101469_\(H\)%20inicijativa.pdf](http://static.parlament.ba/doc/101469_(H)%20inicijativa.pdf), pristupljeno: 03.01.2019. godine.

56 Informacija o poslaničkoj inicijativi Nikole Lovrinovića, broj: 01-50-1-1508/17 od 16.06.2017., broj 03/4-50-14-10-24,2/17, od 25.07.2017. godine. Dostupno na: [http://static.parlament.ba/doc/102048_Informacija%20o%20poslanickoj%20inicijativi-ZK%20za%20evropske%20integracije%20\(B\).pdf](http://static.parlament.ba/doc/102048_Informacija%20o%20poslanickoj%20inicijativi-ZK%20za%20evropske%20integracije%20(B).pdf), pristupljeno: 03.01.2019. godine.

57 Vidjeti izlaganje zastupnika Fehima Škaljića u: Neautorizirani transkript 50. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 26.07.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 101. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/102201_50.%20sjednica%20PD%2026%207%2017.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

58 Obzirom da SAA zahtjeva da SAPC ima Poslovnik, EP delegacija nije voljna održati sastanak bez utvrđenih pravila ili bez mogućnosti da se ta pravila utvrde prije sastanka. Elektronska komunikacija sa članicom POSP-a iz EP-a Dubravkom Šuicom od 26.01.2019. godine.

oni nas⁵⁹. Tačka je u konačnici skinuta sa dnevnog reda 50. sjednice i ostavljena za raspravljanje na narednoj sjednici ZD-a. Na nastavku 51. sjednice, u raspravi je učestvovalo više zastupnika_ca. Milica Marković je u svom izlaganju insistirala da se u POSP integrira način glasanja identičan onom u Parlamentu BiH. Ona je istakla da bi se usvajanjem predloženog načina glasanja *derogirale odredbe važećeg Poslovnika po kome se odlučuje u ovom Predstavničkom domu* te da je za SNSD *neprihvatljivo da se uvodi novi način glasanja*, a posebno bez da se *vodi računa ko je u toj dvotrećinskoj većini*⁶⁰. Drugi zastupnici su ponovo ukazali na činjenicu da BiH želi postati članica EU i kao takva treba da u svim sferama, uključujući i način donošenja odluka u POSP-u, prihvati evropske standarde.⁶¹ Aleksandra Pandurević, još jedna članica POSP-a, ukazala je na mogućnost *preglasavanja naroda u POSP*⁶². Također, parlamentarci_ke su istakli_e i čuđenje zbog čega je EP-u *problem* da se 2/3 podrška članova_ica delegacije PS-a BiH osigurava *na način kako mi odlučujemo*⁶³.

Prilikom glasanja o poslaničkoj inicijativi, 20 zastupnika_ica je bilo za (od čega samo jedan_na iz entiteta Republika Srpska), 14 protiv i pet suzdržanih. U drugom krugu glasanja, 24 je bilo za, 13 protiv (od čega 12 iz entiteta Republika Srpska) i dva suzdržana glasa. Shodno tome, zaključak nije usvojen.⁶⁴

Poslije toga, nije bilo drugih formalnih nastojanja da se postigne dogovor o sadržaju člana 7 poslovnika POSP-a.

4.5. Reakcija Evropske unije

Institucije Evropske unije i njeni_e zvaničnici_e su koristili_e skoro svaku priliku da ukažu na činjenicu da nije donesen poslovnik POSP-a i da zbog toga ne funkcioniše jedno od tijela uspostavljenih SSP-om.

59 Vidjeti izlaganje zastupnice Nermine Kapetanović u: Neautorizirani transkript 50. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 26.07.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 103. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/102201_50.%20sjednica%20PD%2026%207%2017.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

60 Vidjeti izlaganje zastupnice Milice Marković u: Neautorizirani transkript nastavka 51. sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 13.09.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 33 i 34. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/103135_nastavak%2051%20sjednice%20pd%2013%209%2017.pdf, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

61 Vidjeti izlaganje zastupnika Denisa Bećirovića, Zaima Backovića i Nermine Kapetanović u: *ibid.*, str. 35 i 37.

62 *Nije ovdje u pitanju preglasavanje, evo, Republike Srpske ili predstavnika srpskog naroda. Može se desiti vama uvažene kolege identična situacija. Zna li ko je ovdje najsigurniji i kome se ne može desiti? U ovom slučaju kolegama koji predstavljaju hrvatske političke partije. Zato što će oni uvijek imati zaštitu tog dijela Delegacije koji je najboljniji iz Evropskog parlamenta, koji predvodi gospodin Picula. Da li ste vi spremni da budete preglašani? Da, evo, most Pelješac, Srbi i Hrvati se lijepo dogovore da ide most, da je u interesu Bosne i Hercegovine, o tome razgovara i Odbor za stabilizaciju i pridruživanje usvoji preporuke.* Vidjeti: *ibid.*, str. 39.

63 Vidjeti izlaganje zastupnika Momčila Novakovića u: *ibid.*, str. 35 i 43.

64 Zapisnik sa 51. sjednice Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH održane 7. i 13.9.2017. godine. Dostupno na: [http://static.parlament.ba/doc/103420_Zapisnik%20\(H\).pdf](http://static.parlament.ba/doc/103420_Zapisnik%20(H).pdf), pristupljeno: 03.01.2019. godine.

Predsjedatelji Odbora za vanjske poslove EP-a i delegacije EP-a za odnose sa BiH i Kosovom su u pismu⁶⁵ od 11. maja 2016. godine, upućenom predsjednicima_ama domova PS-a BiH, pozvali na dijalog radi postizanja dogovora u PS-u BiH o poslovniku POSP-a⁶⁶.

Članovi_ice izaslanstva Odbora za vanjske poslove EP-a su na sastanku sa članovima_icama Zajedničke komisije za evropske integracije, 19. maja 2016. godine, izrazili_e žaljenje što nije formiran POSP.⁶⁷

Predsjedatelji Odbora za vanjske poslove EP-a i delegacije EP-a za odnose sa BiH i Kosovom su ponovo, u pismu⁶⁸ od 18. oktobra 2016. godine, izrazili *ozbiljnu zabrinutost* zato što nije konstituiran POSP i zato što SSP nije proveden u parlamentarnoj dimenziji. U pismu su istaknuta pravna stajališta pravne službe EP-a, i to: 1) mehanizam usvajanja preporuka i odgovarajuće procedure glasanja moraju biti uređeni poslovníkom POSP-a te to ne može biti učinjeno ili dodijeljeno nekom drugom aktu, 2) pravila glasanja ne mogu biti drugačija za svaku delegaciju i 3) sistem glasanja koji bi uključio odredbe koje se odnose na etničke nacionalne skupine je neprihvatljiv i bio bi suprotan osnivačkim načelima EU. Naglašeno je da ovakva situacija *bacaj sjenju na sposobnost BiH da pravilno funkcioniše u vezi sa zahtjevima u pogledu institucionalnog i pravnog okvira EU*.

U januaru 2017. godine izvjestitelj EP-a za BiH Christian Dan Perda je istakao da Parlamentarni odbor treba što *hitnije* usvojiti poslovnik o radu, jer je potrebno imati tijelo *putem kojeg ćemo komunicirati, a ne da o problemima razgovaramo samo prigodom dolaska evropskih dužnosnika u BiH*⁶⁹.

Tonino Picula i Christian Dan Perda u svom pismu⁷⁰ Federici Mogherini od

65 Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

66 U svom odgovoru na ovo pismo, Ognjen Tadić, predsjedatelj Doma naroda, traži da se u nacrt poslovnika o radu ugradi odredba prema kojoj će svaka delegacija odlučiti o načinu odlučivanja kao što je to bio slučaj sa svim državama ugovornicama SSP. On dodaje: *Nismo upoznati da je delegacija bilo koje države članice SSP bila prisiljena da odlučuje drugačije od uobičajenog procesa donošenja odluka u parlamentu ispred kojeg je delegirana*. On također dodaje kako mogućnost POSP-a da usvaja preporuke predstavlja kršenje SSP-a jer je u nadležnosti Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje da usvaja preporuke. Treće, SSP navodi jednakost i jednaka prava stranaka potpisnica SSP-a te je prema njegovom mišljenju *pokušaj nametanja* nacrta poslovnika o radu protivan principima SSP-a. Kao nerelevantno se navodi citiranje rezolucije EP-a o BiH, usvojene te godine, ističući da su sve države koje su ratificirale SSP bile svjesne unutrašnje strukture BiH te da je BiH ratificirala SSP po kvalifikacionoj većini koja se upravo u rezoluciji navodi kao potencijalna *etnička blokada*. U konačnici on optužuje delegaciju EP-a za blokadu rada POSP-a jer ona želi da odluči kako će delegacija BiH odlučivati, te da je to ponašanje slično onom Slovenije prema Hrvatskoj i Hrvatske prema Srbiji. Pismo datira od 26.05.2016. godine, broj 02/a-05-1-1488-2/16. Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

67 Članovi Zajedničkog povjerenstva za evropske integracije Parlamentarne skupštine BiH razgovarali sa izaslanstvom Odbora za vanjske poslove Evropskog parlamenta. Dostupno na: <https://www.parlament.ba/Publication/Read/4918?title=clanovi-zajednicke-komisije-za-evropske-integracije-parlamentarne-skupstine-bih-razgovarali-sa-delegacijom-komiteta-za-vanjske-poslove-evropskog-parlamenta-&pageId=238&lang=hr>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

68 Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

69 Članovi Zajedničkog povjerenstva za evropske integracije PSBiH razgovarali sa izvjestiteljem Evropskog parlamenta za BiH. Dostupno na: <https://www.parlament.ba/Publication/Read/8587?pageId=238>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

70 Pismo se nalazi u arhivi Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH.

15. juna 2017. godine tražili su da Visoka predstavnica na dnevni red svih sastanaka Evropske službe za vanjske poslove i Evropske komisije stavi pitanje uspostavljanja POSP-a. U pismu se naglašava da su parlamentarna saradnja i dijalog te parlamentarni nadzor procesa pridruživanja *ključni za napredak BiH na evropskom putu*.

Na konferenciji povodom dvije godine od stupanja na snagu SSP-a, 07. juna 2017. godine, izvjestitelj Dan Preda i šef delegacije EP-a Picula su pozvali na hitno usvajanje poslovnika POSP-a.⁷¹

U zajedničkoj izjavi poslije drugog sastanka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje EU i BiH, održanog 10. jula 2017. godine, upućen je poziv da se osigura funkcionisanje svih zajedničkih tijela EU i BiH uspostavljenih SSP-om uključujući i POSP.⁷²

Predsjednik EK je u razgovoru sa kolegijima oba doma PS-a BiH, 28. februara 2018. godine, istakao činjenicu da ne funkcioniše POSP te da je za oba doma važno riješiti to pitanje.⁷³

Tokom posjete Pododbora za sigurnost i odbranu EP-a u aprilu 2018. godine ponovo je ukazano na *nezadovoljstvo zbog nefunkcionisanja* POSP-a.⁷⁴ Izaslanstvo EP-a, sačinjeno od članova_ica grupe zastupnika_ca Evropske narodne stranke, na sastanku održanom 30. augusta 2018. godine, sa rukovodstvom oba doma PS-a BiH upozorilo je na činjenicu da još nije uspostavljen POSP.⁷⁵

Šef delegacije i specijalni predstavnik EU u BiH na sastanku sa novim Kolegijem ZD-a PS-a BiH, od 20. decembra 2018. godine, apelirao je da profuncioniše POSP.⁷⁶

Prilikom posljednje posjete izvjestitelja EP-a BiH u januaru 2019. godine, član Predsjedništva BiH Šefik Džaferović je istakao da *nakon što se uspostave*

71 Poziv za usvajanje poslovnika o radu Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Dostupno na: <http://www.srna.rs/novosti/504166/poziv-na-usvajanje-poslovnika-o-rad-u-odbora-za-stabilizaciju-i-pridruzivanje-.htm>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

72 Drugi sastanak Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje između BiH i EU – Zajednička izjava. Dostupno na: http://vijeceministara.gov.ba/saopstenja/saopstenja_predsjedavajuceg/default.aspx?id=25751&langTag=hr-HR, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

73 Članovi kolegija obaju domova Parlamentarne skupštine BiH razgovarali sa predsjednikom Evropske komisije. Dostupno na: <https://www.parlament.ba/Publication/Read/13524?title=clanovi-kolegija-oba-doma-parlamentarne-skupstine-bih-razgovarali-sa-predsjednikom-evropske-komisije-&pageId=0&lang=hr>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

74 Picula: Problematično je nefunkcioniranje zajedničkog parlamentarnog odbora BiH i EU. Dostupno na: <https://www.klix.ba/vijesti/eu-integracije/picula-problematicno-je-nefunkcioniranje-zajednickog-parlamentarnog-odbora-bih-i-eu/180405051>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

75 Europarlamentarci očekuju da će BiH sljedeće godine dobiti kandidatski status za EU. Dostupno na: <https://www.bljesak.info/vijesti/bih-eu/europarlamentarci-ocekuju-da-ce-bih-sljedece-godine-dobiti-kandidatski-status-za-eu/246181>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

76 Članovi Kolegija Zastupničkog doma razgovarali sa šefom Izaslanstva i specijalnim predstavnikom EU u BiH. Dostupno na: <https://www.parlament.ba/Publication/Read/14056?pageId=238>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

komisije u državnom parlamentu, mi odavde iz Predsjedništva [ćemo] pokušati održati sastanak sa članovima tog odbora Bosne i Hercegovine i naravno, sa članovima odbora iz Evropskog parlamenta i naći rješenje ovog pitanja. Dan Preda je istakao da bi POSP omogućio konsolidirani zajednički rad na evropskom putu BiH⁷⁷.

Nefunkcionisanje POSP-a je također često spominjano u službenim dokumentima EK i EP-a. Evropska komisija je u izvještajima o BiH za 2016. i 2018. godinu isticala da je insistiranje nekih delegata_kinja iz BiH na uključivanju odredaba o mehanizmu glasanja, koje ne bi bile u skladu sa evropskim standardima, sprečavalo POSP u okviru SSP-a da usvoji svoj poslovnik i održava sastanke.⁷⁸

Evropskim parlament je u svojim rezolucijama o izvještajima EK kontinuirano isticao *duboko žaljenje* jer POSP nije usvojio svoj poslovnik *zbog pokušaja da se u pravila o glasovanju... uvede mogućnost blokiranja na temelju etničke pripadnosti*. Također, EP je naglašavao da neusvajanje poslovnika *podrazumijeva izravno kršenje provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*⁷⁹. U prijedlogu rezolucije EP-a o Izvještaju o BiH za 2018. godinu, koju je usvojio Odbor za vanjske poslove, navode se slična zapažanja.⁸⁰ Na zahtjev izvjestitelja EP-a za BiH prijedlog rezolucije neće biti upućen na plenarno zasjedanje EP-a *zato što nije formiran POSP*. Riječima Dan Perda: *Moja odluka na neki je način posljednji instrument ubjeđivanja bh. parlamentaraca da rade s nama*.⁸¹

77 Izjave za medije člana Predsjedništva BiH Šefika Džaferovića i stalnog izvjestioca Evropskog parlamenta za BiH Cristiana Dan Prede. Dostupno na: <http://www.predsjednistvobih.ba/gov/default.aspx?id=82832&langTag=bs-BA>, pristupljeno: 03.02.2019. godine.

78 Vidjeti: Izvještaj o BiH za 2016. godinu (dostupno na: http://www.dei.gov.ba/dei/media_servis/vijesti/default.aspx?id=17656&langTag=hr-HR, pristupljeno: 03.01.2019.) i Izvještaj o BiH za 2018. godinu (dostupno na: <http://www.dei.gov.ba/dei/dokumenti/prosirenje/default.aspx?id=19825&langTag=hr-HR>, pristupljeno: 03.01.2019.).

79 Vidjeti: Rezolucija Evropskog parlamenta od 14. aprila 2016. o izvješću o Bosni i Hercegovini za 2015. (2015/2897(RSP)), paragraph 9; Rezolucija Evropskog parlamenta od 15. februara 2017. o izvješću Komisije o Bosni i Hercegovini za 2016. (2016/2313(IN1)), paragraph 7.

80 Nacrt izvješća o izvještaju Komisije o Bosni i Hercegovini za 2018 (2018/2148 (IN1)), paragraf 4: žali zbog činjenice da se izaslanici BiH još nisu usuglasili o poslovniku Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje koji se nije sastao tri godine; žali zbog nedostatka suradnje s Evropskim parlamentom te podsjeća da je to jasno kršenje obveza koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

81 Etničko blokiranje onemogućava usvajanje EU rezolucije o BiH. Dostupno na: <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/etnicko-blokiranje-onemogućava-uvajanje-eu-rezolucije-o-bih>, pristupljeno: 03.02.2019. godine.

ZAKLJUČAK

U ocjeni postignutih reformi iz 2009. godine istaknuto je da *generalno, institucije vlasti BiH nisu bile sposobne prevladati unutarnje sukobe zbog etničke ili entitetske pripadnosti, što je dovelo do čestih zastoja i kašnjenja u provođenju reformi*⁸². Deset godina poslije, zaključak je isti. Ne samo da etnička ili entitetska pripadnost i slijepo držanje te pripadnosti dovodi do neprovođenja reformi, ono blokira provođenje međunarodnih ugovornih obaveza BiH i to onih koje proizilaze iz prvog ugovornog odnosa sa organizacijom čija članica BiH želi da postane. Već tri godine BiH šalje poruku EU da nije u stanju da ispunjava svoje slobodno preuzete obaveze. Zbog toga evropski_e zvaničnici_e opravdano postavljaju pitanje kakve blokade se mogu očekivati kada pred BiH bude postavljena obaveza provođenja ozbiljnih i zahtjevnih reformi.⁸³

Nakon općih izbora 2018. godine i evropskih izbora koji će biti održani u maju 2019. godine, PS BiH i EP će izabrani nove članove_ice delegacija u POSP. EP će razdvojiti delegaciju za odnose sa BiH i Kosovom i napraviti dvije zasebne delegacije. Na taj način, evropski parlamentarci_ke moći će se posvetiti saradnji sa jednom državom potpisnicom SSP-a i doprinijeti kvalitetnijoj i intenzivnijoj saradnji sa BiH, odnosno Kosovom. Opći izbori u BiH su donijeli nova lica u PS BiH te se možemo nadati da će novi_e članovi_ice delegacije PS-a BiH donijeti drugačiji pristup evropskim integracijama i promjenu u radu delegacije PS-a BiH. Ako je vjerovati dosadašnjim stavovima članova_ica EP-a, delegacija EP-a neće prihvatiti bilo kakvo drugačije rješenje od prijedloga EP-a od 31. januara 2017. godine. Takvo rješenje omogućava jednoglasno utvrđivanje preporuka POSP-a u kojem bi učestvovali_e predstavnici_e sva tri konstitutivna naroda u BiH, te kvalificiranu većinu kojom se donose odluke.

Poučen dosadašnjim iskustvom, PS BiH bi trebao izbjeći imenovanje članova_ica Zajedničke komisije za evropske integracije za članova_ice delegacije PS-a BiH u POSP, i to iz najmanje dva razloga:

- 1) Budući da će se formirati nova delegacija EP-a, nije poznato koliko će ona imati članova_ica. U svakom slučaju, PS BiH mora imenovati isti broj članova_ica kao i EP, odnosno ne dopustiti da zbog političkih previranja ima manju delegaciju od EP-a, što je dosad bio slučaj. Naime, kolegiji parlamentarnih domova nisu bili u mogućnosti da se dogovore o 13. članu_ici pa je BiH pune tri godine imala jednog_u člana_icu manje u delegaciji nego EP.

82 Amela Čolo, Bosna i Hercegovina i proces evropskih integracija, u: Saša Gavrić, Damir Banović i dr Christina Krause (urednici), Uvod u politički sistem Bosne i Hercegovine – izabrani aspekti, Sarajevski otvoreni centar i Fondacija Konrad Adenauer Predstavništvo u BiH, Sarajevo, 2009, str. 446.

83 Vidjeti: Picula: BiH ne može napredovati zbog političkih zagovornika status quo. Dostupno na: <https://www.klix.ba/vijesti/eu-integracije/picula-bih-ne-moze-napredovati-zbog-politickih-zagovornika-status-quo/180222042>, pristupljeno: 03.01.2019. godine.

- 2) Imenovani članovi_ice delegacije PS-a BiH ponašaju se kao članovi_ice zajedničke komisije, a ne jednog posebnog međuparlamentarnog tijela. To za posljedicu ima insistiranje na načinu odlučivanja koji je prisutan u zajedničkim komisijama, što je predstavljalo ključnu kočnicu za donošenje poslovnika POSP-a. Način razmišljanja nekih članova_ica delegacije BiH najbolje ilustrira činjenica da neki od njih smatraju da bi se 2/3 većinom kao načinom odlučivanje *odstupilo od naših principa utvrđenih ovdje za rad zajedničkih povjerenstava*⁸⁴.

U konačnici, treba istaći da se poslovnik POSP-a mogao donijeti i bez četiri glasa delegacije PS-a BiH u POSP-u. Naime, četiri člana_ice delegacije nisu jedina_e četiri koja_e su se izjašnjavali_e kao Srbi_Srpkinje. Prema tome, postojala je mogućnost da se u skladu sa poslovníkom delegacije PS-a BiH u POSP-u donese poslovnik POSP-a. Nakon što su tri godine izgubljene u pokušaju da se postigne kompromis o sadržaju člana 7, budući_e članovi_ice POSP-a bi trebali_e pristupiti izglasavanju poslovnika POSP-a ukoliko se nastavi sa sistematskom blokadom rada ovog tijela. Iako ono ne bi bilo jednoglasno, i dalje bi bilo u skladu sa poslovníkom delegacije, odnosno poslovnícima oba parlamentarna doma, na koje su se konstanto pozivali_e oni_e koji_e su blokirali_e uspostavljanje POSP-a.

⁸⁴ Izlaganje Nikole Lovrinovića u: Neautorizirani transkript 50. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održane 26.07.2017. godine, sa početkom u 10:10 sati, str. 100. Dostupno na: http://static.parlament.ba/doc/102201_50.%20sjednica%20PD%2026%207%2017.pdf, pristupljeno: 03.02.2019. godine.

LITERATURA

Odluka o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, broj 10/2008

Odluka broj 1 Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje EU-BiH od 11.12.2015. o donošenju svog poslovnika, Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, broj 1/2016

Nacrt poslovnika Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Bosne i Hercegovine i Evropske unije

Poslovnik Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Kosova i Evropske unije

Poslovnik Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Srbije i Evropske unije

Poslovnik Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Albanije i Evropske unije

Poslovnik Zajedničkog parlamentarnog odbora Hrvatske i Evropske unije
Poslovnik Zajedničkog parlamentarnog odbora Bivše jugoslovenske republike Makedonije i Evropske unije

Sanja Šurina, Uloga Hrvatskog sabora u procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji: doprinos parlamenta konsolidaciji demokracije u Republici Hrvatskoj – doktorski rad, Fakultet političkih nauka, Zagreb, 2017.

Strahinja Subotić, Zastupanje interesa Srbije u Evropskoj uniji – administrativni, finansijski i lobistički kapaciteti, Centar za evropske politike, Beograd, 2017.

Odluka o imenovanju članova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje između Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Evropskog parlamenta, Službeni glasnik BiH, broj 75/2015

Poslovnik Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj 79/14

Poslovnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj 58/14

Rezolucija Evropskog parlamenta od 14. aprila 2016. o izvještaju o Bosni i Hercegovini za 2015. (2015/2897(RSP))

Nacrt izvještaja o izvještaju Komisije o Bosni i Hercegovini za 2018. (2018/2148 (INI))

O AUTORU

Harun Išerić je magistrirao na Pravnom fakultetu u Sarajevu 2018. godine. Iste godine je izabran za stručnog saradnika na naučnoj oblasti Upravno pravo i uprava na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Područja interesovanja su mu ustavno pravo, upravno pravo, ljudska prava i tranzicijska prava.

O INICIJATIVI

Inicijativa za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine je neformalna koalicija četrdeset organizacija civilnog društva koja doprinosi praćenju reformi i nadgleda primjenu politika, prava i standarda Evropske unije, fokusirajući se na pitanja demokratizacije, vladavine prava te ljudskih i manjinskih prava. Više o Inicijativi saznajte na: <http://eu-monitoring.ba/o-inicijativi/>.

Aktivne članice Inicijative su:

Aarhus centar u BiH, Sarajevo
Asocijacija za demokratske inicijative, Sarajevo
BH novinari, Sarajevo
BIRN BiH, Sarajevo
Centar za istraživačko novinarstvo, Sarajevo
Centar za mlade Kvart, Prijedor
Centar za političke studije, Sarajevo
Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo
Fondacija Cure, Sarajevo
Fondacija 787, Sarajevo
Forum ZFD, Sarajevo
Helsinški parlament građana, Banja Luka
Hope and Homes for Children, Sarajevo
Inicijativa mladih za ljudska prava u BiH, Sarajevo
Udruženje Kali Sara, Sarajevo
MyRight – Empowers People with Disabilities, Sarajevo
Oštra Nula, Banja Luka
Transparency International u BiH, Banja Luka/Sarajevo
Tranzicijska pravda, odgovornost i sjećanje, Sarajevo
TRIAL International, Sarajevo
Sarajevski otvoreni centar, Sarajevo
Vaša prava BiH, Sarajevo
Zašto ne, Sarajevo
Zemlja djece, Tuzla
Žene ženama, Sarajevo

Inicijativu koordinira

Sarajevski otvoreni centar
info@eu-monitoring.ba

Inicijativu podržavaju:

ACIPS, Sarajevo; Asocijacija studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Tuzli; Banjalučko udruženje kvir aktivista (BUKA), Banja Luka; Centar za socio-ekološki razvoj, Banja Luka; Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu; Crvena, Sarajevo; Evropski istraživački centar, Sarajevo; Green Council, Sarajevo; Infohouse, Sarajevo; OKC Abrašević, Mostar; Perpetuum mobile, Banja Luka; Udruženje PEKS, Tuzla; Vesta, Tuzla; Vanjskopolićka inicijativa BH, Sarajevo; Zeleni Neretva, Konjic.

